

Міністерство освіти і науки України
Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

Методика роботи з капелою бандуристів

Програма для музичних училищ

спеціальність 5.020205 "Музичне мистецтво"
спеціалізація 5.020205.04 "Народні інструменти"

Київ - 2002

Міністерство освіти і науки України
Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

Методика роботи з капелою бандуристів

Програма для музичних училищ

спеціальність 5.020205 "Музичне мистецтво"
спеціалізація 5.020205.04 "Народні інструменти"

Київ - 2002

Методика роботи з капелою бандуристів. Програма для музичних училищ (I рівень акредитації). Спеціальність 5.020205 "Музичне мистецтво" спеціалізація 5.020205.04 "Народні інструменти" (укладач Т.В. Свентах) – Київ, 2002-11с.

Укладач: - **Свентах Т.В.** – викладач Рівненського музичного училища спеціалізації Рівненського музичного училища РДГУ.

Рецензенти: - **Посікіра Л.К.** – професор Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка, заслужена артистка України
- **Наконечна М.Й.** – викладач Львівського музичного училища.

Редактор - **Філяєва А.В.**

Відповідальний за випуск **Хижняк Л.І.**

Свентах Т.В.
Державний методичний центр
навчальних закладів
культури і мистецтв України
2002

Пояснювальна записка

Предмет "Методика роботи з капелою бандуристів" є важливою частиною професійної підготовки студентів. Його завданням є опанування студентами теоретичних знань і розвиток практичних навичок, необхідних для подальшої роботи майбутніх спеціалістів керівниками капели бандуристів. Оскільки мистецтво гри на бандурі передбачає органічне поєднання вокального та інструментального виконавства, то важливою частиною предмету повинно стати вивчення основ хорового співу, вокально-ансамблевої техніки, поєднання хорового та інструментального звучання в капелі бандуристів.

У результаті вивчення предмету "Методика роботи з капелою бандуристів" студент повинен набути навички організаційної роботи, планування роботи колективу, підбору репертуару, послідовності роботи над музичним твором, планування концертної діяльності колективу.

Предмет тісно пов'язаний з іншими дисциплінами, зокрема "Диригування", "Читання оркестрових партитур", "Аранжування", "Постановка голосу", "Основи психології та педагогіки".

У процесі вивчення предмету слід поєднувати лекційні заняття із співбесідами, самостійною роботою, ілюстраціями на інструменті і голосом.

Контроль знань

З метою виявлення теоретичних знань студентів з предмету та практичних навичок у кінці V семестру проводиться підсумкове заняття у формі семінару, вільної колективної бесіди на запропоновану тему або підготовки реферату.

Орієнтовний тематичний план

№ п/п	Зміст теми	Всього	Практ	Сам. роб.
1	Історія розвитку кобзарського колективного виконавства на Україні і за її межами.	2	2	-
2	Капела бандуристів, як художній синтез хорового та інструментального виконавства. Загальне уявлення про хор, класифікація голосів.	2	2	-
3	Поняття вокально-ансамблевої техніки.	2	2	-
4	Робота над голосними і приголосними звуками у співі.	2	2	-
5	Дикція у хоровому співі. Форми звуковедення (штрихи).	4	2	2
6	Хоровий стрій.	2	2	-
7	Ансамбль, як узгодженість, художня єдність виконання твору колективом.	2	2	-
8	Робота над метроритмом у музичному творі. Значення темпу у роботі над музичним твором.	4	4	-
9	Робота над динамічною шкалою у музичному творі.	2	2	-
10	Розвиток навичок читання нот з листа, гри на слух, імпровізації.	4	2	2
11	Настроювання і регулювання бандур. Догляд за інструментами.	4	2	2
12	Послідовність роботи над музичним твором.	4	2	2
13	Робота над вокально-інструментальним твором з капелою бандуристів.	2	2	-
14	Підбір репертуару.	4	2	2
15	Підготовка керівника до репетиції.	2	2	-
16	Репетиційна робота з колективом.	2	2	-
17	Концертна діяльність колективу. Створення самодіяльної капели бандуристів.	6	2	4
18	Пам'ятка диригенту.	2	2	-
	Підсумкове заняття.	2	2	-
	ВСЬОГО:	54	40	14

Тема 1. Історія розвитку кобзарського виконавства на Україні і за її межами.

Роль кобзарських колективів у національно-патріотичному вихованні, популяризації української народної пісні та кращих зразків сучасної та класичної музики.

Перші ансамблі бандуристів в Україні. Державна заслужена капела бандуристів України. Кобзарські колективи діаспори.

Тема 2. Капела бандуристів, як художній синтез хорового та інструментального виконавства. Загальне уявлення про хор. Класифікація голосів.

Поняття про хор. Типи і види хору. Класифікація голосів та їх діапазони.

Тема 3. Поняття вокально-ансамблевої техніки.

Співацька установка. Вокальне дихання. Види дихання: повне, напівдихання, ланцюгове. Формування співацького звуку. Резонатори: головний і грудний. Регістри. Теситура (висотне положення звуків по відношенню до діапазону голосу).

Тема 4. Робота над голосними та приголосними звуками у співі.

Роль голосних звуків у співі. Специфіка роботи над різними голосними звуками. Поділ приголосних на групи і вимова їх у співі.

Тема 5. Дикція у хоровому співі. Форми звуковедення (штрихи).

Хоровий спів, як синтез музики і слова. Артикуляційний апарат, його роль. Роль дикції – забезпечити чітку вимову слів у процесі співу.

Робота над легато, стаккато, нон легато у хоровому співі.

Тема 6. Хоровий стрій.

Поняття мелодичного та гармонічного строю. Специфіка інтонування чистих, великих, малих, збільшених, зменшених інтервалів. Унісонний стрій. Залежність хорового строю від музичного розвитку співаків, їх вокальної підготовки, способу виконання (а capella або з супроводом).

Тема 7. Ансамбль, як узгодженість, художня єдність виконання твору колективом.

Кілька значень поняття "ансамбль". Ансамбль частковий, загальний, природний, штучний. Ансамбль ритмічний, динамічний, гармонічний, унісонний, поліфонічний. Ансамбль хорової та інструментальної партій.

Тема 8. Робота над метроритмом у музичному творі. Значення темпу в роботі над музичним твором.

Співвідношення метричного акцентування і логіки музичного фразування. Робота над метроритмічним ансамблем в колективі.

Вибір правильного темпу виконуваного твору. Залежність темпу від кількісного і якісного складу виконавців, акустики і величини залу. Агогічні відхилення у творах.

Тема 9. Робота над динамічною шкалою у музичному творі.

Досягнення динамічного ансамблю в колективі.

Зв'язок динаміки з якісним складом виконавців у кожній партії, з теситурними умовами і тембрами голосів. Специфіка динамічного розвитку у творах куплетної форми. Зв'язок динаміки з характером твору, гармонією, темпом.

Тема 10. Розвиток навичок читання нот з листа, гри на слух, імпровізації.

Роль навичок читання з листа для плідної репетиційної роботи колективу. Мистецтво імпровізації як складний творчий процес.

Тема 11. Настроювання і регулювання бандур. Догляд за інструментами. Специфіка настроювання бандури.

Необхідність розвитку навичок настроювання інструменту учасниками колективу. Основи регулювання механізму для перестроювання бандури в інші тональності.

Тема 12. Послідовність роботи над музичним твором.

Етапи роботи: ознайомлення, розбір, етап детальної роботи, робота над цілісністю форми, над художнім образом, етап передконцертної роботи.

Тема 13. Робота над вокально-інструментальним твором з капелою бандуристів.

Вивчення окремої хорової та інструментальної партій. Репетиції по групах. Спів та інструментальне виконання як художній синтез. Визначення ролі кожної партії.

Тема 14. Підбір репертуару.

Репертуар як дзеркало діяльності колективу, основа його існування. Художньо-естетична цінність творів, що входять в репертуар колективу, їх різноманітність.

Сприяння вдало підбраного репертуару росту технічної майстерності, художньо-естетичного смаку виконавців, розвитку навичок ансамблевої гри.

Тема 15. Підготовка керівника до репетиції.

Робота над партитурою: ознайомлення, аналіз художніх і технічних труднощів, вироблення основних принципів інтерпретації твору, аналіз оркестровки, партитури.

Тема 16. Репетиційна робота з колективом.

Типи репетицій: коректурна, загальна, групова, прогонна. Їх мета і завдання. Моменти, що сприяють ефективності репетицій. Дотримання динамічного темпу репетицій. Характер завершеності репетицій.

Тема 17. Концертна діяльність колективу.

Створення самодіяльної капели бандуристів. Концерт – найважливіша ланка творчого процесу. Види концертів.

Складання програм. Організаційна робота керівника під час концертів.

Специфіка створення та існування самодіяльної капели бандуристів.

Тема 18. Пам'ятка диригенту.

Вимоги, які ставить перед диригентом репетиційна робота з колективом, викладені І. Мусіним у книзі "Про виховання диригента". (Музика, Ленінград, 1987 р.)

Рекомендована література

1. Кирдан В., Омельченко А. Народні співці-кобзарі. - К.: Музична Україна, 1980.
2. Яценко Л. Заслужена державна капела бандуристів УРСР. – К., 1984.
3. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі. - К.: Музична Україна, 1986.
4. Скляр І. Київсько-харківська бандура. - К., 1985.
5. Баштан С., Омельченко А. Школа гри на бандурі. - К.: Музична Україна, 1984.
6. Мусин И. О воспитании дирижёра. - Л.: Музыка, 1987.
7. Єгоров О. Теорія і практика роботи з хором. - К., 1961.
8. Кузнецов В. Робота з самодіяльним оркестром і ансамблем. - М., 1986.
9. Гуменюк А. Український народний хор. - К.: Мистецтво, 1969.
10. Каргін А. Робота з самодіяльним оркестром російських народних інструментів. - М., 1982.
11. Білявський Е. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. - К.: Музична Україна, 1984.
12. Потапенко П. Під срібний дзвін бандур. - К.: Музична Україна, 1993.

Навчальне видання

Методика роботи з капелою бандуристів

Програма для музичних училищ

Укладач – Свентах Тетяна Василівна

Редактор – Філяєва А.В.

Технічний редактор та комп'ютерна верстка – Конончук Т.В.

Підписано до друку 25.02.03р.

Формат 60х24

Папір друкарський

Умовних друкованих аркушів – 0,21

Наклад 60 примірників

Замовлення № 32

Рівненське обласне управління статистики
вул. Короленка, 7